

ANDREW ROBERTS (RED.)

DE GROOTSTE VELDHEREN UIT DE MODERNE TIJD

▶ 1866-2013

**DE GROOTSTE
VELDHEREN UIT
DE MODERNE TIJD**

1866-2013

Andrew Roberts (red.)

Uitgeverij Omniboek

INHOUDSOPGAVE

HELMUTH VON MOLTKE 7 John Lee	ERWIN ROMMEL 141 Michael Burleigh
ERICH LUDENDORFF 19 John Lee	BERNARD MONTGOMERY 153 Alistair Horne
FERDINAND FOCH 31 Peter Hart	GEORGI ZHUKOV 165 Simon Sebag Montefiore
PHILIPPE PÉTAIN 43 Charles Williams	IVAN KONEV 179 Richard Overy
EDMUND ALLENBY 55 Jeremy Black	DWIGHT D. EISENHOWER 191 Carlo D'Este
JOHN PERSHING 67 Carlo D'Este	GEORGE S. PATTON 203 Trevor Royle
KEMAL ATATÜRK 79 Ian Beckett	TOMOYUKI YAMASHITA 213 Alan Warren
CARL GUSTAF MANNERHEIM 91 Allan Mallinson	DOUGLAS MACARTHUR 225 Carlo D'Este
GERD VON RUNDSTEDT 105 Michael Burleigh	MOSHE DAYAN 237 Martin van Creveld
ERICH VON MANSTEIN 117 Michael Burleigh	VO NGUYEN GIAP 249 Geoffrey Perret
HEINZ GUDERIAN 129 Michael Burleigh	

John Lee

HELMUTH VON MOLTKE

1800-1891

Helmuth von Moltke, die 'de Oudere' werd genoemd om hem te onderscheiden van zijn minder getalenteerde neef met dezelfde naam, bracht het Pruisische leger op een niveau van machineachtige efficiëntie die in drie oorlogen in zeven jaar tijd steeds voor een volledige overwinning zorgde. Hierdoor speelde Moltke een cruciale rol in de creatie van de moderne staat Duitsland. Hij perfectioneerde tevens een stafsysteem en een militaire organisatie die model gingen staan voor de meeste legers in de meeste landen van de wereld van vandaag.

‘Maak eerst de afwegingen, neem vervolgens de risico’s.’

HELMUTH VON MOLTKE

Net als vele grote ‘Pruisische’ generaals werd Helmuth Karl Bernhard von Moltke buiten het koninkrijk geboren, in Mecklenburg, als telg van een familie die sedert lang in het Pruisische leger diende. Omdat zijn vader landgoederen in Denemarken bezat, verrichtte Moltke zijn eerste militaire dienst in het Deense leger. In 1811 betrad hij de militaire academie in Kopenhagen en in 1819 studeerde hij als vierde van zijn klas af. Na te hebben gediend in twee Deense infanterieregimenten bracht hij een bezoek aan Berlijn, waar de carrièrevooruitzichten in het Pruisische leger zo veel indruk op hem maakten dat hij ontslag nam uit Deense dienst en zich aanmeldde voor dienst in de Pruisische krijgsmacht.

De slimste en de beste

In 1822 slaagde Moltke voor de stevige toelatingsexamens van het Pruisische leger, onder toezicht van de grote Gneisenau zelf, en werd hij aangesteld als tweede luitenant in het 8^e Infanterieregiment. Zijn studie van de krijgskunst was zo intensief dat hij zich binnen een jaar aanmeldde voor de Oorlogsschool in Berlijn, die destijds onder leiding stond van Carl von Clausewitz. Moltke verwierf een reputatie als ‘bibliotheekrat’; hij studeerde lang en hard en blonk uit in de moderne talen (zijn moeder was een verdienstelijk taalkundige geweest). In 1826 slaagde hij voor zijn eindexamen en werd aangemerkt als veelbelovende jongeman. Nadat hij zich weer bij zijn regiment had gevoegd, leidde hij een school voor jonge officieren en maakte hij indruk op al zijn meerderen. Van 1828 tot

Helmuth von Moltke, die hier te zien is met de beroemde Pruisische *Pickelhaube* (gepunte hoofddeksel), was met Otto von Bismarck de architect van een verenigd Duitsland. Bismarck leverde de politieke berekening, terwijl Moltke voor de militaire machinerie zorgde om die te ondersteunen.

Moltke

1831 diende hij bij de Topografische Dienst, die geleid werd door de Generale Staf, waar hij belangrijk detaillistisch werk verrichtte en tevens begon aan diepgravende studies van historische veldtochten. Hij schreef ook een aantal literaire opstellen, en tekende een contract om de twaalf delen van Edward Gibbons *Decline and Fall of the Roman Empire* naar het Duits te vertalen. Toen hij bij deel elf was aangekomen, ging de uitgever echter failliet; jaren werk brachten een honorarium van slechts £ 25 op.

In 1832 werd Moltke benoemd bij de Generale Staf in Berlijn; met zijn bevordering tot kapitein in 1834 liep hij vier jaar voor op zijn tijdgenoten. In 1835, toen hij op verlof was om een rondreis door Turkije te maken, werd hij voorgesteld aan de voornaamste officier van de sultan, aan wie hij zo effectief het idee van oorlogsspel (*Kriegspiel*) uitlegde dat de Ottomaanse regering hem officieel verzocht in dienst te treden als militair adviseur bij hun leger. Vier jaar lang hielp hij dat leger te reorganiseren naar Pruisisch voorbeeld, verrichtte hij inspectiewerk en ontwierp versterkingen, en maakte ook enkele gevechtshandelingen mee in de strijd tegen de troepen van opstandeling Mehmet Ali. In 1839 werden zijn verstandige adviezen genegeerd en aanschouwde hij hoe het Turkse leger verslagen werd bij Nisib. Hij keerde terug naar Berlijn met een reputatie die versterkt was door de gedetailleerde verslagen die hij had uitgebracht.

In 1842 trouwde Moltke met Marie Burt, de Britse stiefdochter van zijn zuster Augusta. Zij was vijfentwintig jaar jonger dan haar man en hoewel het huwelijk kinderloos bleef, waren ze intens gelukkig met elkaar. Het jaar daarop investeerde hij al zijn spaargeld in de nieuwe spoorlijn Hamburg-Berlijn, en schreef hij een belangrijk stuk over de principes van het beheer van spoorwegen. Moltke beseftte onmiddellijk niet alleen het grote belang van deze technologie voor de nationale economie, maar ook het effect op de mogelijkheden om te mobiliseren voor oorlog en voor de oorlogvoering zelf. In 1845 fungeerde hij korte tijd als de persoonlijk adjudant van de bejaarde en stervende prins Heinrich van Pruisen, waardoor hij sterker werd opgemerkt door de koninklijke familie.

Tegen het jaar 1848 had Moltke gediend bij de staf van het Zevende Legerkorps en werd hij stafchef van het Vierde Legerkorps. Hij leidde een druk en tevreden leven, waarin hij zijn troepen op het hoogste peil van efficiëntie hield, studeerde, schreef en zich verheugde op zijn pensionering. Bij de revolutiegolf die Europa dat jaar overspoelde, stond het Pruisische leger ferm achter zijn koning toen deze weerstand bood aan het verlangen naar hervormingen van zijn burgers. In de nasleep van de revoluties van 1848 moest Pruisen toezien hoe Oostenrijk zijn dominante rol in Duitse aangelegenheden opeiste, en deze verandering werd duchtig gevoeld. In 1855 werd Moltke de eerste adjudant van prins Friedrich Wilhelm en hij reisde twee jaar lang met de prins door Engeland, Rusland en Frankrijk. In 1857 benoemde de vader van de prins, die als regent optrad

voor zijn zeltogende broer, Moltke tijdelijk tot stafchef bij het Pruisische leger en bevestigde hem het jaar daarop in die functie.

Chef van de Generale Staf

Na de catastrofe van 1806 – de nederlagen tegenover Napoleon bij Jena en Auerstädt en de ineenstorting van de Pruisische staat – kwam een coterie van hervormingsgezinde grote geesten, waartoe Scharnhorst, Gneisenau en Clausewitz behoorden, bijeen om de basis te leggen voor een nieuw professioneel besef in het leger. Onder dit nieuwe systeem werden de beste jonge officieren geselecteerd voor een intensieve training in stafprocedures en men kon er dus op rekenen dat zij – ongeacht onder welke commandanten zij dienden – op eensluidende wijze zouden handelen overeenkomstig degelijke militaire principes. De permanente Generale Staf in Berlijn bestudeerde alle militaire kwesties van de dag, en liet haar officieren bij toerbeurt dienstdoen bij het leger te velde, zodat hun methoden verspreid werden door het hele leger.

Moltke erfde dit omlijnde systeem en verleende het een nieuwe intensiteit, die was gebaseerd op zijn eigen studieuze benadering van het leven en zijn werk. Van de honderdtwintig kandidaten die zich jaarlijks aanmeldden voor de Berlijnse Oorlogsschool werden er veertig aangenomen, en de twaalf beste examinandi werden geselecteerd om dienst te doen bij de Generale Staf. Zelfs zij dienden slechts op proef totdat Moltke hun arbeid persoonlijk goedkeurde. Op deze manier duurde het lang voordat hij een korps van stafofficieren opbouwde dat volledig overeenstemde met zijn denkwijze en methoden. Alle stafofficieren deden tussen promoties bij toerbeurt dienst in linie-eenheden, en hun ethos drong op die manier door in het hele leger. Veel bevelhebbers van brigades en divisies werden opgeleid door Moltke en iedere generaal had een bij de Generale Staf opgeleide officier als stafchef. Het was aan deze uniformiteit van doctrine en doelgerichtheid te danken dat Moltke met zo'n grote zekerheid de bewegingen kon dirigeren van legers die groter waren dan die van Napoleon.

De Generale Staf bestudeerde alle mogelijke militaire gevallen die de Pruisische staat zouden kunnen beroeren. Zij stelde oorlogsplannen op voor de meeste eventualiteiten en maakte dienovereenkomstige plannen voor mobilisaties. Moltke dacht persoonlijk dat 'een vergissing bij de oorspronkelijke concentratie van het leger maar moeilijk goed te maken is in de hele verdere loop van de veldtocht'. Zijn levenslange interesse voor de ontwikkeling van de spoorwegen transformeerde het vermogen van het leger om snel en efficiënt te mobiliseren voor de strijd. Nadat hij de problemen met proefmobilisaties had bestudeerd, decentraliseerde hij het hele proces tot op het niveau van de korpsdistricten waarin het leger was ingedeeld en hij liet hen samenwerken met lokale spoorwegen om het proces te versnellen en te perfectioneren. In Pruisen werd geen enkele nieuwe

spoorlijn aangelegd die niet in de militaire plannen was geïntegreerd. Er werd een speciaal Communicatielijnen Departement van de Generale Staf in het leven geroepen om met een burgerlijk-militaire Centrale Commissie voor de Spoorwegen samen te werken, en een van Moltkes drie hoofdassistenten was uitsluitend verantwoordelijk voor dienstregelingen en transport over het spoor.

Militaire dienstplicht en de creatie van omvangrijke, getrainde reservekorpsen, deden de legers steeds groter worden. Mede door het steeds dodelijker vermogen van vuurwapens, zag Moltke in dat het ideaal zich op het slagveld op de flank van de vijand te richten niet langer houdbaar was. In plaats hiervan ontwierp hij een schema om strategische ontwikkelingen over enorme afstanden in goede banen te leiden door een voortgaande serie operaties: mobilisatie, concentratie, verplaatsing en strijd.

Naast de planning van oorlog en mobilisatie, ontwikkelde Moltke de educatieve rol van de Generale Staf door diepgaande en intensieve studie van de militaire geschiedenis (een van de vroegste speciale afdelingen van de Generale Staf) en het gebruik van krijgsspelen en stafritten om officieren in de gelegenheid te stellen hun vaardigheden te verbeteren met betrekking tot inschatting van het terrein en het geven van bevelen onder druk zonder dat ze werkelijk in gevecht waren.

In 1864 voerden Pruisen en Oostenrijk oorlog met Denemarken over het recht om de hertogdommen Sleeswijk en Holstein te regeren. Moltke was niet nauw betrokken bij de vroege stadia van de campagne, en keek toe vanaf de zijlijn hoe enkele reactionaire oude generaals, die de ‘verwende’ stafofficieren openlijk minachtten, er volstrekt niet in slaagden de Denen onder de duim te krijgen. Op dat moment benoemde de koning zijn neef, prins Friedrich Karl, tot bevelhebber van het leger, en stelde Moltke aan als diens stafchef te velde. Door zorgvuldige planning en de juiste concentratie van troepen op het beslissende punt, werd de oorlog tot een vlot en succesvol einde gebracht. De reputatie van de Generale Staf, die nu het vertrouwen van de koning had gewonnen, ging met sprongen omhoog.

De Zevenweekse Oorlog

Het was zonneklaar dat Pruisen binnen afzienbare tijd de suprematie van Oostenrijk in Duitsland zou betwisten. Het breekpunt deed zich voor in 1866 toen Otto von Bismarck, de Pruisische minister-president, van de Fransen een belofte tot neutraliteit verlangde en met de Italianen een verbond wilde sluiten. Oostenrijk zag de dreiging die hiervan uitging en begon zijn leger te mobiliseren. De oorlog tegen ‘Duitse broeders’ was niet populair, en de koning stelde het besluit zijn leger te mobiliseren uit tot na de verwachte datum. Moltke moest zijn oorlogsplan aanpassen om Pruisen te wapenen tegen een mogelijke Oostenrijkse

aanval en om af te rekenen met de verschillende bondgenoten van Oostenrijk onder de vele, niet-verenigde staten van Duitsland.

Moltke gebruikte de belangrijkste spoorwegen om drie legers naar Oostenrijk en zijn Saksische bondgenoot te sturen. Deze legers zouden afzonderlijk optrekken en samengebracht worden op het beslissende strijdtoneel zodra zou zijn vastgesteld waar dat zich moest bevinden. Hoewel de Oostenrijkers weken eerder dan Pruisen waren gemobiliseerd, was Moltke niet ontevreden: hij meende dat hij het Oostenrijkse leger en zijn bevelhebbers door en door begreep, en had vertrouwen in de kunde van het Pruisische leger en zijn generaals. In een studie van de Frans-Duitse Oorlog van 1859 had hij naast de naam van Benedek, de toenmalige Oostenrijkse bevelhebber, geschreven: 'Geen opperbevelhebber of strateeg zal assistentie nodig hebben om een leger te leiden.'

Vanuit Berlijn, aan het eind van telegrafische communicatielijnen, dirigeerde Moltke drie legers naar het zuiden, terwijl hij in contact bleef met drie kleinere legers die zich met de vijanden van Pruisen binnen Duitsland bezighielden. Zelfs toen een van deze legers werd verslagen door de Hannoveranen, liet Moltke zich niet afleiden van zijn hoofddoel: de nederlaag van Oostenrijk. (De Hannoveranen hadden overigens al hun munitie verschoten en gaven zich twee dagen later over.) Een volledige storing van het telegrafieverkeer liet Moltke een dag lang in het duister tasten, en het matige optreden van de Pruisische cavalerie bij het vergaren van informatie over vijandelijke troepenbewegingen leidde er vaak toe dat er geen contact meer was met de Oostenrijkers.

Moltke nam bewust enkele risico's die waren gebaseerd op zijn solide kennis van zijn eigen leger en dat van de vijand. Hij wist dat de Oostenrijkers in een centrale strijdmacht werden samengebracht en voorwaarts gestuurd, Bohemen in. Hij wist dat een actieve en vindingrijke bevelhebber zou kunnen proberen de afzonderlijke Pruisische legers een voor een te verslaan. Maar hij wist ook dat zijn legers elkaar naderden en op die manier de vijand de ruimte onthielden om te manoeuvreren, en hij wist dat Benedek besluiteloos was en weken nodig zou hebben om offensieve operaties te organiseren.

Ondanks de trage vorderingen van één leger en de nederlaag voor de korte termijn van een deel van een ander leger, ploegden de Pruisen gestaag voort, waarbij ze de Oostenrijkers een reeks kleine tactische nederlagen bezorgden en vernietigden wat er nog over was van de wil van hun bevelhebber om te winnen. Toen de Oostenrijkers bij Königgrätz weerstand moesten bieden, met in hun rug de rivier de Elbe, was alles gereed voor een Pruisische overwinning.

Na deze verbazingwekkende meesterzet tegen de Oostenrijkers, keerde Moltke terug naar Berlijn. Hij merkte op: 'Ik haat alle uitbundige loftuitingen (...) Ik heb slechts mijn plicht gedaan.' Hij integreerde nu alle legers van de Noord-Duitse staten in het Pruisische systeem en verplichtte de legers van Zuid-Duitsland zich

‘De triomfen van 1866 en 1870 (...) waren de kronen op een carrière vol intensieve professionele studie (...) die op briljante wijze werd benut.’ LUITENANT-KOLONEL F.E. WHITTON

daarnaar te voegen. Bijna onmiddellijk werden er scenario's opgesteld voor een toekomstige oorlog tegen Frankrijk, waarbij Moltke en zijn staf de meest gedetailleerde regelingen opstelden voor een mobilisatie over het spoor. Zijn doel was het om meer dan een miljoen soldaten af te leveren bij de Frans-Duitse grens.

De Frans-Pruisische Oorlog

Persoonlijk hield Moltke Frankrijk verantwoordelijk voor tweehonderd jaar oorlog in Europa. Een oorlog met Frankrijk was volgens hem niet alleen onvermijdelijk maar wenselijk. Opnieuw leidde zijn diepgaande kennis van de mogelijkheden van alle betrokken legers ertoe dat hij gewaagde plannen opstelde voor een volledige en vroege overwinning: ‘Ons doel’, zei hij, ‘is de hoofdmacht van de vijand op te sporen en aan te vallen waar we die maar vinden.’ Omdat hij moest toeslaan voordat Oostenrijk tussenbeide kon komen, wilde hij dat vijfhonderdduizend man onmiddellijk beschikbaar was om met ten hoogste driehonderdduizend Fransen de strijd aan te gaan bij het uitbreken van de oorlog. Opnieuw zou hij drie legers aanwijzingen geven om zich vrij afzonderlijk van elkaar naar de grens te begeven en er één gebruiken om het Franse leger vast te pinnen op een bepaalde plek, terwijl de andere twee manoeuvres uitvoerden die gericht waren tegen de vijandelijke flanken.

De gelegenheid voor Pruisen – en voor Moltke – deed zich voor in 1870, toen een conflict ontstond over een Spaans verzoek aan een prins uit het huis Hohenzollern – een lid van het regerende vorstenhuis van Pruisen – om hun troon te bestijgen. Toen de Fransen fel protesteerden, was de Pruisische koning bereid de zaak op te geven. Toen de Fransen er vervolgens onbeleeft op aandrongen dat hij zou beloven een dergelijk idee nooit meer steun te verlenen, spanden Bismarck en Moltke samen om het koninklijk antwoord zodanig te redigeren dat het een zware belediging vormde voor keizer Napoleon III. Daarop mobiliseerden de Fransen hun leger, waardoor ze de rol van agressor op zich namen. Op dat moment trad het Pruisische oorlogsplan in werking. Gedurende twee weken, van 15 tot 31 juli, hoefde Moltke weinig meer te doen dan romans te lezen, terwijl een half miljoen Pruisische soldaten stellingen betrok overeenkomstig zijn zorgvuldig opgestelde plan.

De Franse mobilisatie was chaotisch, en hun militaire organisatie bezweek welhaast onder de druk. Ze lanceerden haastig een offensief in Duitsland en

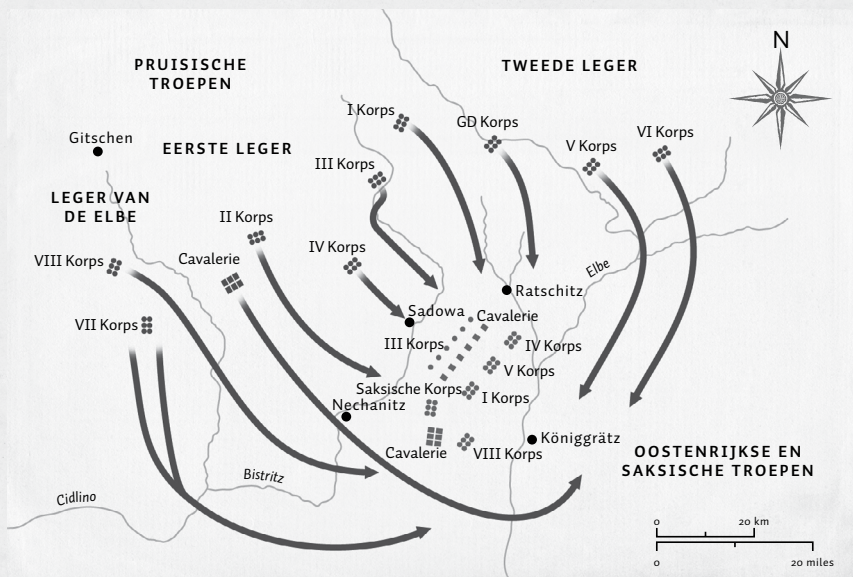
DE SLAG BIJ KÖNIGGRÄTZ

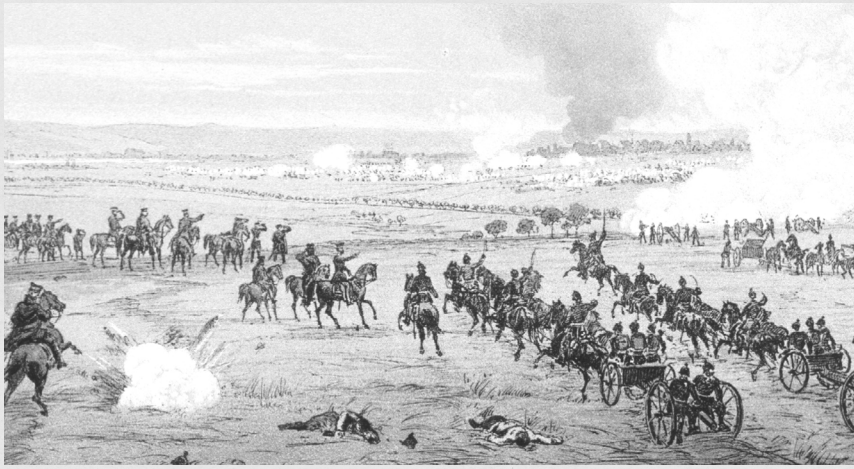
Toen het Eerste Leger onder prins Friedrich Karl besloot de Oostenrijkers aan te vallen, vroeg hij het Tweede Leger onder de Pruisische kroonprins simpelweg hem enige assistentie op de linkerflank te verlenen. Moltke, die zich nu bij het leger bevond, gelastte onmiddellijk het hele Tweede Leger om op volle snelheid de Oostenrijkse flank in te sluiten, terwijl het Eerste Leger en het Leger van de Elbe slag met hen leverden. Zijn doelstellingen waren kristalhelder en zijn bevelen waren kort en ter zake.

Na een wat trage en weinig energieke opmars, wierp Friedrich Karl zijn vijfenzeventigduizend infanteristen vol ongeduld in de strijd tegen honderdtachtigduizend Oostenrijkers die sterke posities hadden ingenomen. In de morgen van 3 juli deden zich enkele angstige momenten voor toen

de Oostenrijkers volop gebruikmaakten van hun superieure positie ter plaatse. Op een kritiek ogenblik richtte Moltke zich tot koning Wilhelm I en zei: 'Uwe Majesteit zal vandaag niet slechts een veldslag maar een veldtocht winnen.' Tegen twee uur 's middag was het Tweede Leger op het slagveld aangekomen; tegen halfvier trokken alle drie de Pruisische legers voorwaarts; tegen halfzeven was de overwinning compleet. Het waagstuk om drie legers op het slagveld te verenigen was geslaagd.

De Pruisen lieten de Oostenrijkers ontsnappen. Ze waren er niet op uit hun vijand te vernederen en brachten de vijandelikheden tot een spoedig einde, voordat andere Europese mogendheden, in het bijzonder Frankrijk, konden interveniëren.

Pruisische artillerie rukt op tegen de Oostenrijkers in de Slag bij Königgrätz, die in de buurt van Hradec Králové (thans in de Tsjechische Republiek) werd geleverd op 3 juli 1866. De veldslag, die ertoe leidde dat Pruisen de plaats van Oostenrijk overnam als dominante mogendheid in Duitsland, wordt soms de Slag bij Sadowa genoemd, naar het dorp (het huidige Sadová) waaromheen de gevechten plaatsvonden.

bezetten korte tijd Saarbrücken. Moltke moest zijn plannen snel aanpassen, en trachtte een vroege verpletterende overwinning te verzekeren. Maar de agressieve reactie van de Pruisische bevelhebbers te velde was hem hier voor. Zowel het Eerste als het Derde Leger opende frontaal de aanval op de eerste vijandelijke troepen die ze tegenkwamen, respectievelijk in Spicheren en Worth. De goed bewapende Fransen veroorzaakten zware verliezen, maar konden de Pruisen op geen enkele manier verhinderen op te trekken, hun flanken op te zoeken en hen uit sterke stellingen te verdrijven. Terwijl in de buurt gelegerde Franse troepen op bevelen wachtten, rukten alle Pruisische eenheden op onder kanongebulder en bevochten de vijand waar ze hem maar konden vinden. Deze twee vroegtijdige nederlagen hadden een diepgaand effect op het Franse moreel en op het denken van de Franse aanvoerders.

Moltke liet zijn legers naar het westen marcheren. Hij overwoog of de Fransen zich wellicht tegen een daarvan zouden verzamelen maar concludeerde dat 'zo'n krachtig besluit nauwelijks in overeenstemming is met de houding die zij tot nu toe hebben laten zien'. De Fransen trokken zich geheel terug en vielen terug op de vestingzone rond Metz als vluchthaven. Moltke ging Metz eenvoudig voorbij en stuurde zijn legers over de Franse terugtrekkingslinie heen. Hij beval het Tweede Leger en het grootste deel van het Eerste Leger om de Fransen vanuit het zuiden in te sluiten. Op 16 augustus stuitten twee korpsen van het Tweede Leger, in de veronderstelling dat ze met een achterhoede te maken hadden, bij

Keizer Napoleon III, die Bismarck en Moltke in 1870 met opzet provoceeden om te mobiliseren voor een oorlog. Napoleon werd bij Sedan gevangengenomen, en ging vervolgens in ballingschap in Engeland. Dit portret, dat uit 1862 dateert, is van de hand van Hippolyte Flandrin.

Vionville op het hele Franse leger. Alleen de uitmuntende Pruisische artillerie, die sinds 1866 sterk verbeterd was, behoedde hen voor een ernstige nederlaag in de morgen. Meer en meer Pruisische troepen werden in de strijd geworpen totdat het rond zeven uur 's avonds in een bloedige patstelling leek te eindigen. De late aankomst van nog meer Pruisische formaties zorgde ervoor dat de Fransen in wanorde van het slagveld werden verdreven.

In de volgende grote veldslag (bij Gravelotte, op 18 augustus) bevonden het Pruisische Eerste en Tweede Leger zich met hun rug naar Parijs met de blik naar het oosten, toen de Fransen probeerden in westelijke richting te ontkomen. Wederom vielen Pruisische generaals de vijand te voortvarend aan, voordat het hele leger zich had verzameld voor een vereende poging. Tegen 31 augustus hadden de Fransen hun kamp opgeslagen aan de Maas bij Sedan. Daar werden ze volledig omsingeld en door beschietingen tot overgave gedwongen. Op 1 september

geraakten honderdvierduizend Franse militairen – met hun keizer – in krijgsgevangenschap. De weg naar Parijs lag open.

Zoals verwacht werd Parijs belegerd. Over heel Frankrijk bracht de regering van de kort tevoren uitgeroepen Derde Republiek nieuwe legers op de been, maar deze werden een voor een verslagen. Metz gaf zich over en nadat in januari 1871 een wapenstilstand was gesloten, kwam de oorlog eind maart ten einde.

Moltkes nalatenschap

In januari 1871 werd het Duitse keizerrijk uitgeroepen in Versailles. Moltke zou tot 1888 dienstdoen als chef van de Generale Staf; een verzoek om leeftijdsontslag werd in 1880 geweigerd. Zich er voortdurend van bewust dat de Fransen op elk moment konden proberen hun nederlaag te wreken, bereidde hij zich voor op elke mogelijke oorlog met Frankrijk en iedere mogelijke combinatie van

Deel van een panorama van de Slag bij Vionville, in 1883 geschilderd door Jean Baptiste Edouard Detaille. Deze slag, die op 16 augustus 1870 werd uitgevochten, vond plaats toen twee korpsen van het Pruisische Tweede Leger de aanval openden op wat zij de Franse achterhoede dachten te zijn, maar waarvan ze alras ontdekten dat ze de strijd aangingen met het hele Franse leger.

Franse bondgenoten. In het besef van de gevaren van een oorlog op twee fronten, perfectioneerde hij zijn doctrine van het strategisch offensief (waarin de strijd op het eigen terrein van de vijand werd gebracht) en het tactisch defensief (waarbij de kracht van de verdediging gebruikt werd om de aanvallende vijandelijke strijdmacht te breken alvorens op het beslissende moment een tegenaanval uit te voeren).

De nalatenschap van Moltke is er een van de perfecte beroepsmilitair, die zo doordrenkt was van kennis van de militaire geschiedenis en moderne technologie dat hij, ofschoon hij nooit persoonlijk troepen op het slagveld had aangevoerd, zijn plannen met ijzige kalmte kon uitvoeren, met een intellect dat raad wist met elke noodsituatie en met een doelgerichtheid die hem keer op keer naar de overwinning voerde. De 'Grote Zwijger', zoals de Duitsers hem noemden, overleed in 1891.

Franse en Pruisische afgevaardigden onderhandelen over de capitulatievoorwaarden te Sedan in de nacht van 1 op 2 september 1870, op een schilderij van Anton von Werner (1843-1915). Moltke staat rechts naast de tafel, met Bismarck op de stoel naast hem. Sedan bleek de beslissende overwinning in de Frans-Pruisische Oorlog.

